

Spelen met bladmuziek

Deel 2

Toonladders leren lezen en spelen

Spelen met bladmuziek is een methode in vier delen voor het snel en verantwoord leren lezen en spelen van genoteerde muziek.

Spelen met bladmuziek 1

Noten leren lezen en spelen

Noten benoemen vanaf bladmuziek

Noten spelen vanaf bladmuziek

Toonafstanden herkennen vanaf bladmuziek

Spelen met bladmuziek 2

Toonladders leren lezen en spelen

Voortekens

Toonsoorten en toonladders met vingerzetting

Spelen met beide handen

Spelen met bladmuziek 3

Ritme leren lezen en spelen

Lengte van noten en rusten

Maten en maatsoorten

Ritmes lezen, herkennen en spelen

Spelen met bladmuziek 4

Akkoorden leren lezen en spelen

Basisprincipes van harmonie

Akkoorden en drieklanken

Akkoordopeenvolgingen en cadensen

Muziekvoorbeelden met melodie

Elmtree and Waters

© Jacco Lamfers en Iebele Abel
© Elmtree and Waters Publishing

Eerste druk juni 2021, tweede druk december 2021, derde druk januari 2022.

ISBN 9789079735402

Muziektechniek, muzieklessen, muziekonderwijs
NUR 668/667 Bladmuziek / Muziekinstrumenten en -techniek
BISAC MUS016000 MUSIC / Instruction & Study / Exercises
BISAC MUS023030 MUSIC / Musical Instruments / Piano & Keyboard

Vormgeving Studio Het Hogeland

Een uitgave van Elmtree and Waters Publishing Nederland
www.elmwaters.com

© 2021. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

TOONLADDERS LEREN LEZEN EN SPELEN

Inleiding	5
Het spelen van genoteerde vingerzetting	17
De majeur toonladders	31
C majeur	32
G majeur	34
D majeur	36
A majeur	38
E majeur	40
B majeur	42
Fis majeur	44
F majeur	46
Bes majeur	48
Es majeur	50
As majeur	52
Des majeur	54
Ges majeur	56
De mineur toonladders	59
a mineur	60
e mineur	61
b mineur	62
fis mineur	63
cis mineur	64
gis mineur	65
dis mineur	66
d mineur	67
g mineur	68
c mineur	69
f mineur	70
bes mineur	71
es mineur	72
Spelen met beide handen	73
C majeur	74
G majeur	75
D majeur	76
A majeur	77
E majeur	78
B majeur	79
Fis majeur	80

F majeur	81
Bes majeur	82
Es majeur	83
As majeur	84
Des majeur	85
Ges majeur	86
a mineur	87
e mineur	88
b mineur	89
fis mineur	90
cis mineur	91
gis mineur	92
dis mineur	93
d mineur	94
g mineur	95
c mineur	96
f mineur	97
bes mineur	98
es mineur	99
Appendix 1 - Opbouw en overzicht van de toonsoorten	101
Appendix 2 - Principes van de vingerzetting	107

Inleiding

Spelen met bladmuziek is een verantwoorde en effectieve methode om muziek te leren spelen met behulp van bladmuziek. De methode is geschikt voor jong en oud, autodidacten en leerlingen. Ook is de methode uitstekend geschikt als lesmateriaal voor docenten. In deel 1 leerde je noten lezen en spelen, in dit tweede deel leer je toonladders lezen en spelen. Deze inleiding geeft uitleg over toonladders en toonsoorten. Als je liever meteen begint met spelen kun je de inleiding voor later bewaren en beginnen met de oefeningen vanaf pagina 17.

In de inleiding bespreken de volgende onderwerpen:

- Wat is een toonladder?
- Toonafstanden
- Majeur en mineur toonladder
- Toonsoorten en voortekens
- Vingerzetting
- Speeltechniek

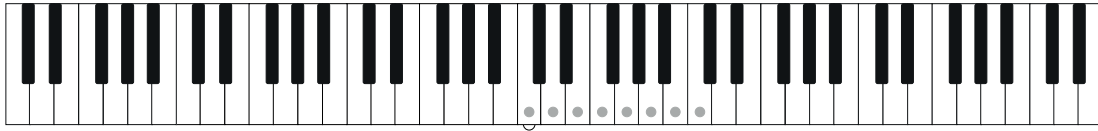
De rest van het boek bestaat uit oefeningen. Omdat je in de praktijk alle toonladders kunt tegenkomen, zijn de toonladders allemaal uitgewerkt als oefening. Het is beslist de moeite en tijd waard om toonladders te leren, omdat het je helpt verschillende muziek en muzieksoorten moeiteloos te spelen. Ook zul je merken dat het oefenen van iedere toonladder steeds makkelijker wordt. Net als het leren lezen en spelen van noten, is het oefenen van toonladders enorm belangrijk voor je muzikale ontwikkeling. Je zult er veel plezier van hebben. Niet voor niets is het spelen van toonladders een van de meest geoefende technieken door musici.

Wat is een toonladder?

Een toonladder is een *bepaalde, trapsgewijze volgorde van tonen*. Iedere toonladder heeft een grondtoon. Dit is de toon waarmee de toonladder begint. De toonladder eindigt op de toon die een octaaf hoger ligt dan de grondtoon. De toonladder geeft aan hoe de noten tussen de grondtoon en het octaaf trapsgewijs worden verdeeld. Omdat je de noten tussen de grondtoon en het octaaf op verschillende manieren kunt verdelen, bestaan er verschillende soorten toonladders.

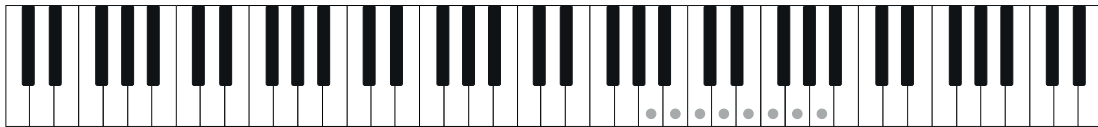
Het verschil tussen toonladder en toonsoort is dat de toonladder alleen de *verdeling* van de noten aangeeft. De toonsoort geeft aan *met welke grondtoon de toonladder begint*.

In het voorbeeld hieronder zie je een toonladder die gebruik maakt van alle witte toetsen op de piano. Je zou het een 'witte toetsen toonladder' kunnen noemen. Verder valt op dat de toonladder begint met de C. Je zou de toonsoort daarom 'C met alle witte toetsen' kunnen noemen. Speel deze toonladder maar eens:

Een toonladder met als grondtoon de C. De toonladder is van de lage C tot de hoge C in 7 stappen verdeeld over de witte toetsen.

Een ander voorbeeld van een toonladder zie je hieronder. Opnieuw gebruiken we alleen de witte toetsen, maar nu beginnen we met een A. Speel ook deze toonladder van 'A met alle witte toetsen':

Een toonladder met als grondtoon de A. De toonladder is van de lage A tot de hoge A in 7 stappen verdeeld over de witte toetsen. Deze toonladder klinkt anders dan de toonladder van C.

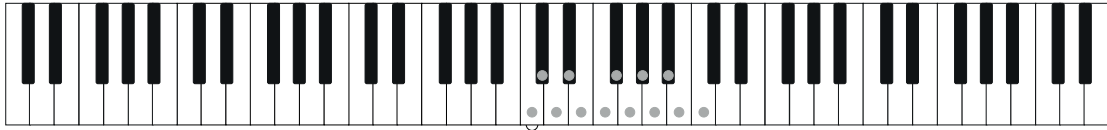
Ook al gebruik je dezelfde witte toetsen, je zult misschien horen dat de eerste toonladder anders klinkt dan de tweede. De eerste oefening was een majeur toonladder, de tweede een mineur toonladder. Om precies te zijn: de eerste is de C-majeur toonladder en de tweede de A-mineur toonladder.

C-majeur en A-mineur zijn slechts twee van de vele toonladders die je zult gaan oefenen in dit boek. Het is belangrijk dat je goed leert begrijpen wat het verschil is tussen majeur en mineur. Dit verschil heeft te maken met de verschillende *toonafstanden* tussen de noten van de toonladder.

Toonafstanden

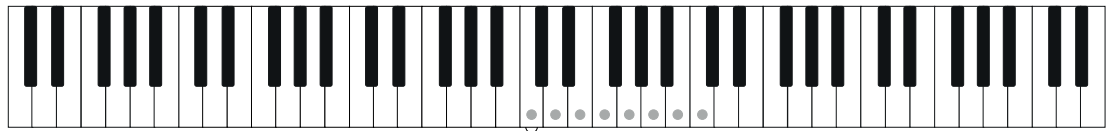
Als we willen begrijpen wat toonafstanden zijn en wat ze te maken hebben met toonladders, kunnen we het beste naar het toetsenbord kijken en een eenvoudige oefening doen.

Begin met het spelen van de C. Speel daarna de zwarte toets rechts daarvan, daarna de D, daarna de volgende zwarte toets en ga zo door met het spelen van de opeenvolgende toetsen tot je bij de hogere C uitkomt:

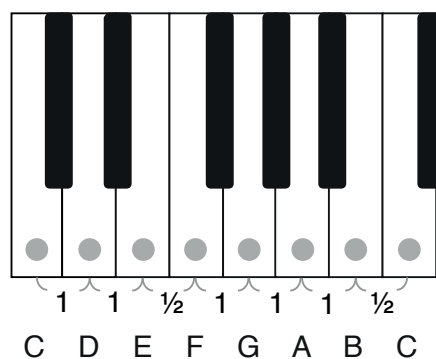
Als het goed is heb je in totaal 13 noten gespeeld. Deze 13 noten zijn een opeenvolging van zogenaamde ‘halve’ toonafstanden. Een halve toonafstand is op de piano de afstand tussen twee toetsen die direct naast elkaar liggen. De afstand tussen een opeenvolgende witte en zwarte toets is altijd een halve toonafstand, **maar ook de afstanden tussen E-F en B-C zijn halve toonafstanden**. Deze toetsen liggen immers ook direct naast elkaar.

Speel nu alleen de witte toetsen van C naar de volgende C:

Als je alleen de witte toetsen van C naar C speelt krijg je een reeks van 8 noten: de toonafstanden van de toonladder van C. Deze ken je misschien ook wel als ‘do-re-me-fa-sol-la-ti-do’.

Als we kijken naar de toonafstanden tussen de noten in de toonladder van C dan kunnen we de afstanden opdelen in hele en halve toonafstanden:

De witte toetsen van C naar C hebben verschillende toonafstanden.

De afstanden tussen de witte toetsen zijn dus niet gelijk. Wanneer er een zwarte toets tussen twee witte toetsen zit dan is de afstand 'heel', wanneer er geen zwarte toets tussen twee witte toetsen zit dan is de afstand 'half':

C-D	hele toonafstand
D-E	hele toonafstand
E-F	halve toonafstand
F-G	hele toonafstand
G-A	hele toonafstand
A-B	hele toonafstand
B-C	halve toonafstand

Misschien herinner je je de toonafstanden die we geoefend hebben in *Spelen met Bladmuziek deel I - Noten leren lezen en spelen*. We noemden de toonafstanden tussen de witte toetsen secundes. **Nu zien we twee verschillende soorten secundes.** Een secunde kan immers een halve of een hele toonafstand zijn. Musici noemen deze afstanden de grote en de kleine secunde:

Hele toonafstand	=	Grote secunde
Halve toonafstand	=	Kleine secunde

De afstand tussen de noten C-D is bijvoorbeeld een grote secunde, en de afstand tussen E-F is een kleine secunde. Als we alle witte toetsen van C naar C benoemen in seconden dan krijgen we:

C-D	Grote secunde (hele toonafstand)
D-E	Grote secunde (hele toonafstand)
E-F	Kleine secunde (halve toonafstand)
F-G	Grote secunde (hele toonafstand)
G-A	Grote secunde (hele toonafstand)
A-B	Grote secunde (hele toonafstand)
B-C	Kleine secunde (halve toonafstand)

Speel onderstaande noten op de piano en benoem tegelijkertijd de afstand tussen de noten. Zeg bijvoorbeeld 'C-D is een grote secunde' terwijl je de noten C en D speelt op de piano. Bij E-F zeg je 'kleine secunde'. De bedoeling van deze oefening is dat je controleert of je zeker weet dat je het verschil tussen 'grote' en 'kleine' toonafstanden begrijpt:

C D D E E F F G G A A B B C

grote grote kleine grote grote grote kleine
secunde secunde secunde secunde secunde secunde secunde

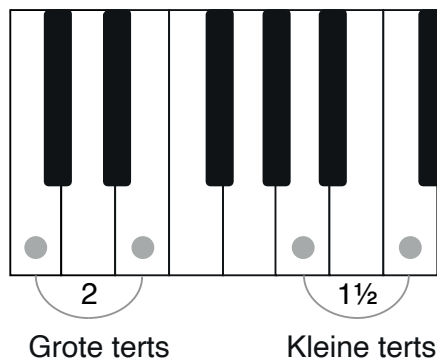

Grote en kleine tertsen

In *Spelen met Bladmuziek deel I - Noten leren lezen en spelen* heb je naast secundes ook de tertsen leren herkennen. Net zoals er grote en kleine secundes zijn, zijn er ook grote en kleine tertsen:

twee hele toonafstanden = grote terts
 anderhalve toonafstand = kleine terts

Zo is bijvoorbeeld de afstand tussen C-E een grote terts; de afstand tussen A-C is een kleine terts. Onderstaande tekening maakt dit duidelijk. Bij een grote terts zitten er altijd drie toetsen tussen de noten, bij een kleine terts zitten er altijd twee toetsen tussen de noten:

Een grote terts bestaat uit twee hele toonafstanden.
 Een kleine terts bestaat uit anderhalve toonafstand.

Speel onderstaande noten op de piano en benoem de afstand tussen de noten. De eerste drie zijn grote tertsen, de volgende drie zijn kleine tertsen:

Grote tertsen Kleine tertsen

C E F A G B D F E G A C

Sommige mensen vinden het gemakkelijk om te begrijpen wat grote en kleine tertsen zijn, maar voor de meeste mensen is het niet meteen duidelijk. Neem voldoende tijd om het verschil tussen grote en kleine tertsen goed te begrijpen. Onthoud:

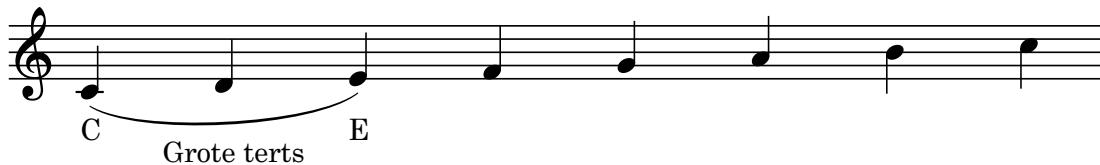
Grote terts = 2 hele toonafstanden = 3 toetsen tussen noten
Kleine terts = 1½ toonafstand = 2 toetsen tussen noten

In het volgende hoofdstuk zul je ontdekken dat het verschil tussen de grote en kleine terts een toonladder heel anders laat klinken; de tertsen bepalen namelijk het verschil tussen majeur en mineur.

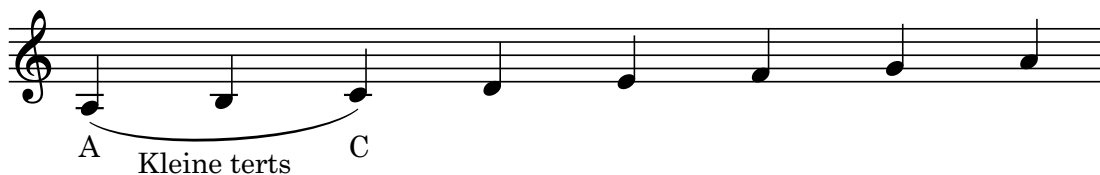
De majeur en mineur toonladder

We hebben eerder al gekeken naar de toonladders van C-majeur en A-mineur. Als we kijken naar de afstand tussen de grondtoon en de terts van beide toonladders, dan zien we dat de afstand C-E bij C-majeur een grote terts is; bij A-mineur is de afstand A-C een kleine terts. Speel de volgende toonladders en let op de afstand van de grondtoon en de terts:

De C-majeur toonladder is een "grote terts toonladder".
Speel de noten en let op de afstand C-E.

De A-mineur toonladder is een "kleine terts toonladder".
Speel de noten en let op de afstand A-C.

Wanneer je de C-majeur toonladder van speelt, speel je zowel hele als halve toonafstanden. Het is duidelijk te zien dat de terts vanaf de grondtoon (de toonafstand C-E) twee hele toonafstanden is. De toonafstand C-E is dus een grote terts. Omdat de terts in deze toonladder 'groot' is, noemen we deze toonladder ook wel de *toonladder van C grote terts*.

Bij alle grote terts toonladders is de terts vanaf de grondtoon een grote terts. We noemen deze (vanuit het Frans) ook wel de majeur toonladder.

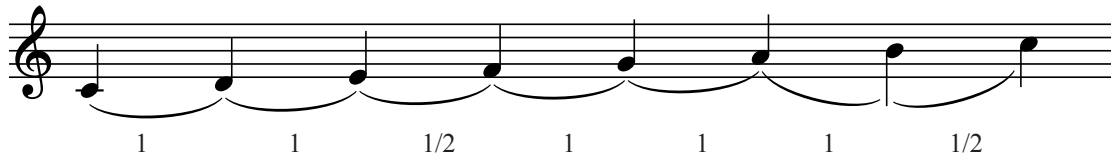
Bij de toonladder van A-mineur is duidelijk te zien dat de terts vanaf de grondtoon (de toonafstand A-C) anderhalve toonafstand is. De toonafstand A-C is dus een kleine terts. Omdat de terts in deze toonladder 'klein' is, noemen we deze toonladder ook wel de *toonladder van A kleine terts*.

Bij alle kleine terts toonladders is de terts vanaf de grondtoon een kleine terts. We noemen deze (vanuit het Frans) ook wel de mineur toonladder.

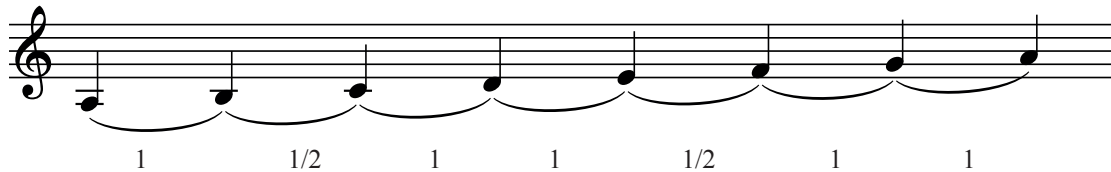
De begrippen groot, grote terts en majeur worden door elkaar gebruikt. Dit geldt ook voor de begrippen klein, kleine terts en mineur. 'C groot' betekent dus hetzelfde als 'C grote terts' of 'C majeur'; 'a klein' betekent hetzelfde als 'a kleine terts' of 'a mineur'. Het is gebruikelijk om de majeur toonladder met een grote letter te schrijven en de mineur toonladders met een kleine letter.

Wanneer we de majeur en mineur toonladder bekijken, zien we verschillen in de afstanden tussen de noten (hele en halve toonafstanden):

Het patroon van toonafstanden van de **majeur** toonladder.
Speel de noten, kijk naar de toetsen en benoem de afstand.

Het patroon van toonafstanden van de **mineur** toonladder.
Speel de noten, kijk naar de toetsen en benoem de afstand.

Als we de toonafstanden tussen de verschillende noten van de majeur en mineur toonladders onder elkaar zetten, vallen de verschillen duidelijk op:

Majeur toonafstanden	1	1	1/2	1	1	1	1/2
Mineur toonafstanden	1	1/2	1	1	1/2	1	1

Doordat de volgorde van hele en halve toonafstanden bij de majeur en mineur toonladders anders is, hebben beide toonladders een duidelijk hoorbaar ander karakter.

Naast de mineur en majeur toonladders zijn er vele andere toonladders, die elk een eigen karakter hebben. Omdat de majeur en de mineur toonladders het meest gebruikt worden in de westerse muziek, oefenen we in dit boek deze twee toonladders. Hiermee leg je een stevige basis voor je muzikale ontwikkeling en speeltechniek.

Toonsoorten en voortekens

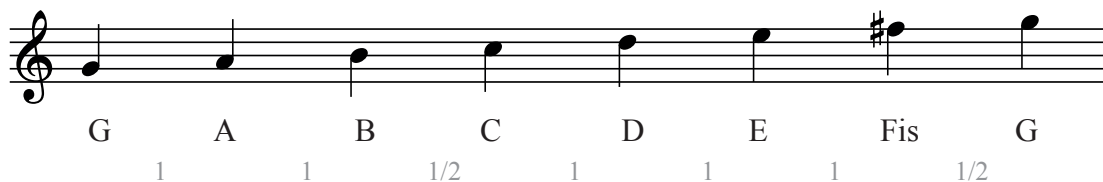
Zoals we in het begin van deze inleiding al opmerkten, noemen we 'C majeur' en 'a-mineur' toonsoorten. Van alle grondtonen kun je een majeur en een mineur toonladder spelen. Er is een D-majeur en een d-mineur, een E-majeur en een e-mineur, enzovoort. Omdat ook de zwarte toetsen de grondtoon van een toonsoort kunnen zijn, zijn er in totaal 12 mineur en 12 majeur toonladders. Dit lijkt veel, maar omdat we alle toonladders in een logische volgorde oefenen, zul je merken dat het oefenen van iedere nieuwe toonladder steeds gemakkelijker wordt. We leggen in de inleiding kort iets uit over de volgorde van de de toonsoorten. Meer informatie hierover kun je vinden in Appendix 1.

Er zit een systeem in de volgorde van de toonsoorten: elke volgende toonsoort is een kwint hoger. Na C-majeur komt daarom G-majeur.

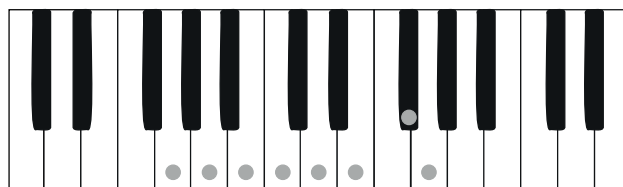
De toonladder van C-majeur. De afstand tussen C-G is een kwint.

De toonladder van G-majeur verschilt in toonafstand een kwint van C-majeur.

Kijk eens goed naar het verschil tussen de C-majeur en de G-majeur toonladders. Zoals we eerder zagen, moet de afstand tussen de laatste twee noten in de majeur toonladder altijd een halve toonafstand zijn. Daarom verhogen we in de G-majeur toonladder de F met een halve noot zodat de afstand met de G daarboven een halve toonafstand wordt. We noemen deze verhoogde F een Fis. Dit is de zwarte toets rechts naast de F:

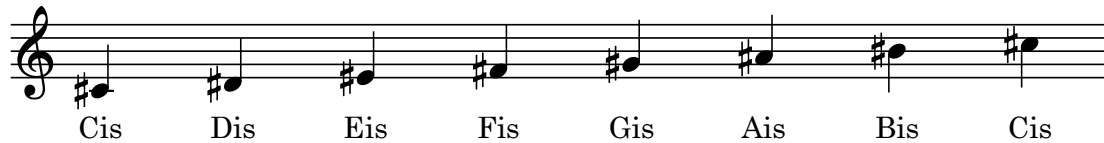

De Fis wordt genoteerd met een *voorteken*. Bij de Fis is het voorteken een kruis:

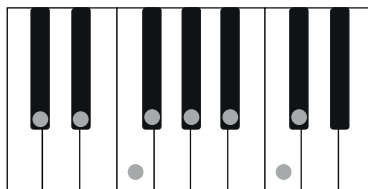

De toonladder na G-majeur ligt een kwint hoger. Dit is D-majeur. D-majeur krijgt twee kruisen (Fis en Cis). Een kwint hoger dan D-majeur is A-majeur, die drie kruisen krijgt (Fis, Cis en Gis), enzovoort.

Voor elke noot kan een kruis gezet worden om deze een halve noot te verhogen. Achter de naam van een noot met een kruis wordt 'is' geschreven.

Let op: Cis, Dis, Fis, Gis en Ais zijn zwarte toetsen. Eis en Bis zijn witte toetsen en komen op het toetsenbord overeen met F en C:

Net zoals je met kruisen kunt noteren dat een noot een halve toon hoger gespeeld moet worden, kun je met een ander voorteken aangeven dat een noot een halve noot lager gespeeld moet worden. Dit voorteken noemen we een mol:

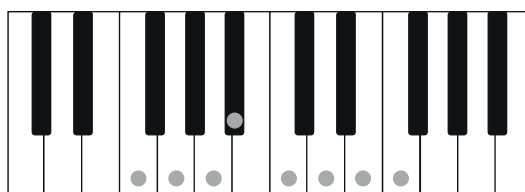

Eerder zagen we dat de toonladder ná C-majeur G-majeur is. De toonladder vóór C-majeur is F majeure. Zoals in G-majeur een aanpassing nodig was, is in F-majeur een andere aanpassing nodig: de B moet een halve noot lager worden. Daarvoor gebruiken de mol:

De toonladder van F majeure. De B wordt met een halve noot verlaagd.

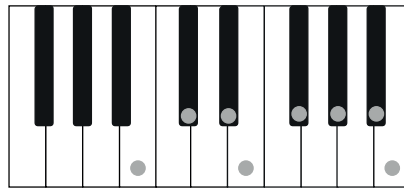
Wanneer we de toonladder van F-majeur op het toetsenbord tekenen, is duidelijk te zien dat de B een halve noot lager wordt gespeeld:

Voor elke noot kan een mol gezet worden om deze een halve noot te verlagen. Achter de naam van een noot met een mol wordt 'es' geschreven. We krijgen met het voorteken mol de volgende noten:

Let op: Des, Es, Ges, As en Bes zijn zwarte toetsen. Fes en Ces zijn witte toetsen en komen op het toetsenbord overeen met E en B.

Wanneer je de noten met voortekens gaat oefenen, zul je opmerken dat een aantal noten met dezelfde toets gespeeld worden. Deze noten noemen we 'enharmonisch gelijk'. Dit zijn de volgende noten:

- Cis = Des
- Dis = Es
- E = Fes
- Eis = F
- Fis = Ges
- Gis = As
- Ais = Bes
- B = Ces
- Bis = C

Speeltechniek

Een goede speeltechniek is moeilijk uit boeken te leren en kan je het beste onder de knie krijgen door lessen van een pianoleraar of pianist. Ieder persoon heeft op ieder moment verschillende aanwijzingen nodig. Lichaamshouding, zithouding, spanning versus ontspanning, training van de vingers en gewrichten - het zijn allemaal aspecten van het pianospel die vaak alleen maar goed geoefend kunnen worden onder begeleiding van een leraar. Toch geven we heel in het kort een aantal algemene aanwijzingen, die je op weg kunnen helpen met je eerste stappen in het ontwikkelen van een goede speeltechniek.

Ten eerste is een goede algemene zithouding belangrijk. Zit rechtop op een kruk of stoel. Leun niet teveel naar achteren, zodat je goed je zitbotjes voelt. Hierdoor is je bekken flexibel en kun je ontspannen rechtop zitten. Je kunt op deze manier ook je schouders en armen goed ontspannen en toch een actieve houding aannemen. Stel je pianokruk of stoel in op de juiste hoogte. Als je ellebogen ongeveer een hoek van negentig graden maken terwijl je vingers enigszins gekromd op de toetsen rusten, heb je de juiste zithoogte.

Probeer je vingers een natuurlijke kromming te laten hebben. Als je je hand ontspannen laat hangen, zul je zien dat je vingers enigszins gekromd zijn. Dat is een natuurlijke kromming. Tegelijkertijd moeten je vingers niet slap zijn en de vingerkootjes tijdens het spelen niet inklappen. Probeer je pols flexibel te houden, dat helpt bij een natuurlijke spanning en ontspanning

De duim wisselt van positie bij het spelen van de toonladder. Bijvoorbeeld bij de toonladder van C majeur speelt hij eerst de C en later de F. Laat de duim onder de hand doorgaan voordat deze wisseling plaatsvindt, zodat hij op tijd bij de nieuwe toets aankomt. Op deze manier voorkom je plotselinge en storende bewegingen van de hand en pols.

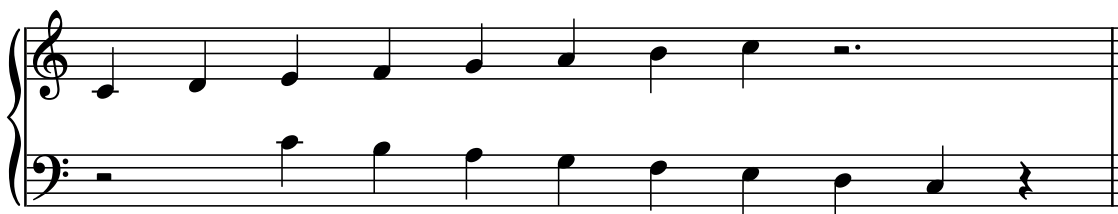
Dynamiek

Dynamiek is de regulering van toonsterkte. Anders gezegd: hoe sterk (ofwel hard) of zacht je iets speelt en hoe de muzikale spanning daardoor ontstaat. Hoewel dynamiek later in *Spelen met Bladmuziek* uitgebreid aan bod komt, willen je in dit deel alvast een klein beetje laten oefenen. Dynamiek heeft alles te maken met goed luisteren naar hoe je iets speelt. Meestal als je niet al te hard speelt tijdens het oefenen, kun je beter luisteren en concentreren. Wij stellen daarom voor om alle oefeningen in dit boek redelijk zacht te spelen. In de muziek is daar een Italiaanse term voor: *piano*, afgekort tot *p*. Om je eraan te herinneren de oefeningen *piano* te spelen (zodat je goed kunt luisteren en concentreren), staat aan het begin van alle toonladderoefeningen het *piano* teken:

p

Rusten en met twee handen spelen

Naast noten op de notenbalken zul je in de oefeningen ook een aantal nieuwe tekens aantreffen: de rusten. Een rust betekent simpelweg: niet spelen. Er zijn verschillende vormen rusten die aangeven hoe lang de rust duurt. In *Spelen met Bladmuziek deel 3 (Ritme leren lezen en spelen)* gaan we dieper in op de verschillende rusten. Voor de oefeningen in dit boek hoef je de verschillende vormen van rusten nog niet te herkennen; we gebruiken ze alleen om aan te geven wanneer je moet gaan spelen en wanneer niet. Het belangrijkste is dat je begrijpt wanneer je met de linkerhand, de rechterhand of met beide handen tegelijkertijd moet spelen. Wanneer de noten in de bovenste balk en onderste balk precies verticaal onder elkaar staan, speel je ze tegelijkertijd. Het tegelijk spelen met beide handen oefenen we pas aan het einde van dit boek, als je eerst alle toonsoorten en toonladders hebt leren kennen.

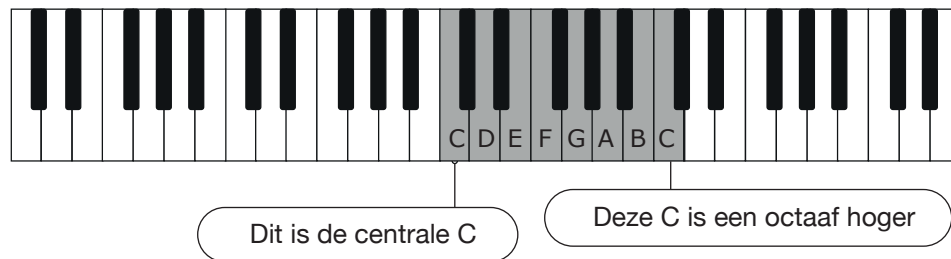

Wanneer de noten precies onder elkaar staan spelen de linker- en rechterhand tegelijkertijd.

Het spelen van genoteerde vingerzetting

In Deel 1 van Spelen met Bladmuziek (Noten leren lezen en spelen) heb je de notennamen leren lezen van de witte toetsen van de piano. Met de witte toetsen kun je de C-majeur toonladder spelen. Je begint dan met de C en speelt steeds de volgende witte toets omhoog (naar rechts) tot je bij de C van het hogere octaaf bent aangekomen. Je kunt de toonladder terug spelen door dezelfde noten precies de andere kant op te spelen. De illustratie hieronder geeft de toetsen aan die je bij deze oefening gebruikt:

Bij alle oefeningen in dit boek gebruiken we vingerzettingen. We geven bij de noten met nummers aan welke vinger je moet gebruiken. In de oefening hieronder speel je de toonladder van C met de duim van je rechterhand. Je begint bij de centrale C en speelt alle witte toetsen tot de hogere C (van links naar rechts). Daarna speel je van de hogere C terug naar de centrale C (van rechts naar links). Kijk of je onderstaande oefening begrijpt en kunt spelen:

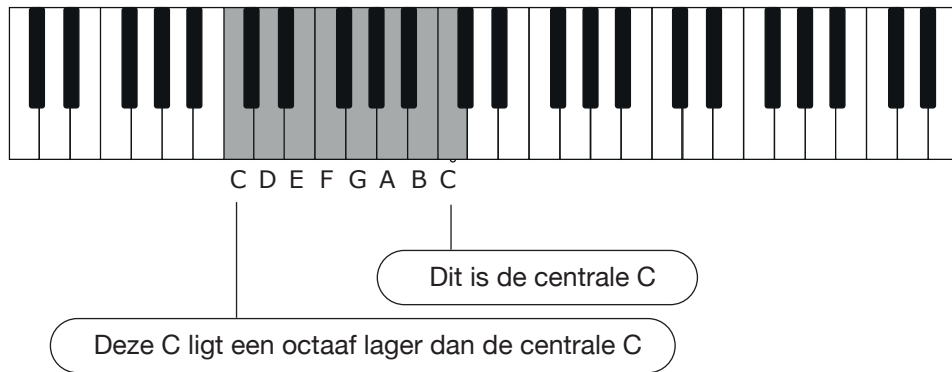
De vingerzetting staat als een klein nummer boven de noten. Het nummer voor de duim is 1.

Speel de noten met vinger 1 van de rechterhand (de duim).

C D E F G A B C C B A G F E D C

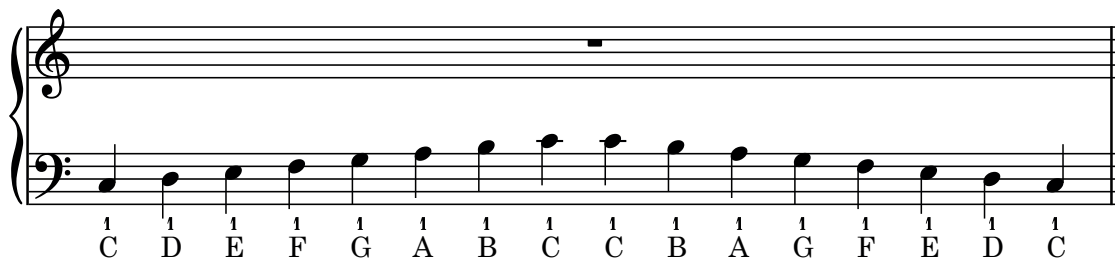
Ook voor de linkerhand beginnen we te oefenen met de duim. Het nummer voor de duim van de linkerhand is 1, net als bij de rechterhand.

Omdat de linkerhand meestal de lagere noten speelt, beginnen we voor de linkerhand met de C die een octaaf lager ligt dan de centrale C. De illustratie hieronder geeft de toetsen aan die je bij deze oefening gebruikt:

In de oefening hieronder speel je de toonladder van C met je linkerhand. Je begint bij de C die een octaaf lager ligt dan de centrale C, en speelt alle witte toetsen tot de centrale C (van links naar rechts). Daarna speel je van de centrale C terug naar de lagere centrale C (van rechts naar links). Kijk of je onderstaande oefening begrijpt en kunt spelen:

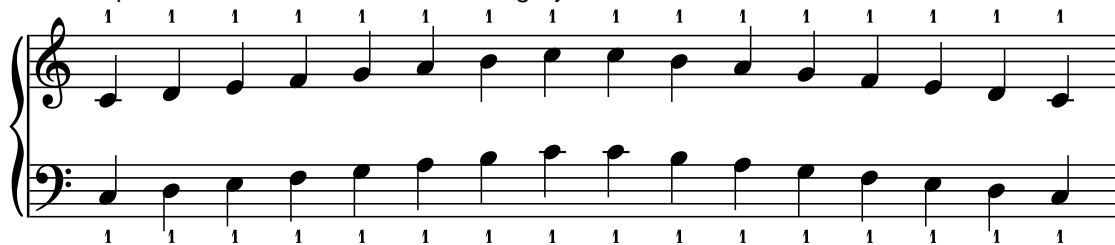
Speel de noten met vinger 1 van de linkerhand (de duim).

Bij de linkerhand staan de nummers voor de vingerzetting **onder** de noten.

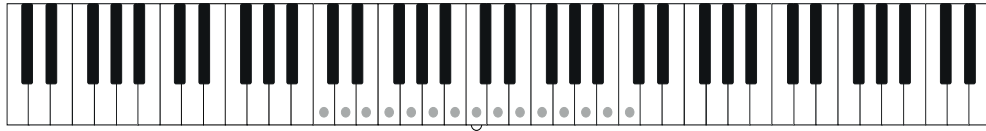
De laatste oefening is precies hetzelfde, maar nu met beide handen tegelijk:

Speel de noten met beide handen tegelijk. Gebruik alleen de duimen.

De majeur toonladders

De toonladder van C majeur

Speel met de aangegeven vingerzetting en benoem de noten.

1 2 3 1 2 3 4 1 1 4 3 2 1 3 2 1

C D E F G A B C

p

3 2 1 4 3 2 1 3 3 1 2 3 4 1 2 3

C D E F G A B C

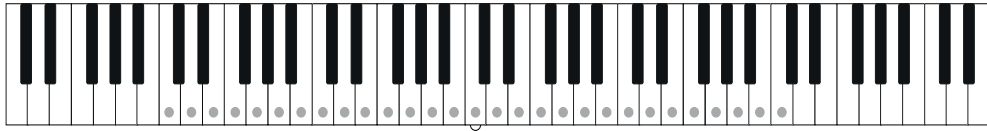
Speel de toonladders met de vingerzetting.

3 1 2 3 4 1 2 3 1 2 3 4 1

p

1 4 3 2 1 3 2 1 3 2 1 4 3 2 1 3

De toonladder van C majeur

Speel de toonladders over twee octaven met de vingerzetting.

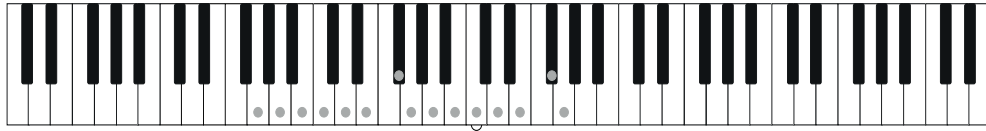
p 1 1 1 1 1 1 1 1
C D E F G A B C

3 1 1 1 4 1 3
C B A G F E D C

1 4 1 3 1 4 1 3
C D E F G A B C

3 1 4 1 3 1 4 1 3
C B A G F E D C

De toonladder van G majeur

Speel met de aangegeven vingerzetting en benoem de noten.

1 2 3 1 2 3 4 1 1 4 3 2 1 3 2 1

G A B C D E F# G

p Fis

3 2 1 3 2 1 4 3 3 4 1 2 3 1 2 3

Fis

De voortekens staan vanaf nu bij de sleutel.

Speel de toonladders met de vingerzetting.

1 2 3 1 2 3 4 1

p Fis

3 4 1 2 3 1 2 3

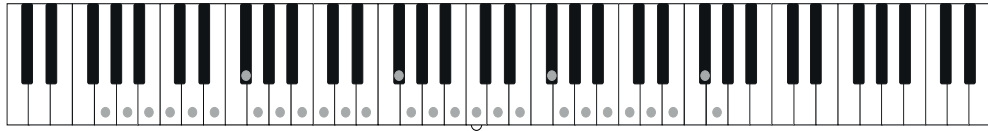
Fis

1 4 3 2 1 3 2 1

3 2 1 3 2 1 4 3

Fis

De toonladder van G majeur

Speel de toonladders over twee octaven met de vingerzetting.

1 1 1 1 1 1 1 1

p Fis Fis

3 4 1 1 1 1 1 1

Fis Fis E D C B A G

1 4 1 3 1 4 1 3 1

3 1 3 1 4 1 3 1 4 3

Spelen met beide handen

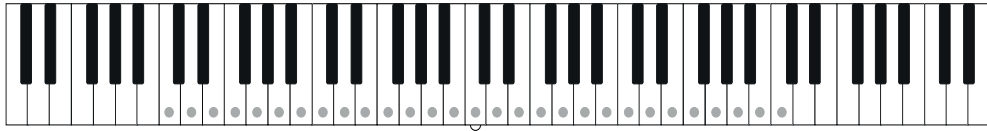
Het spelen van de toonladders met twee handen tegelijk vraagt meer oefening en geduld dan het spelen met één hand. We hebben deze oefeningen daarom in een apart hoofdstuk geplaatst.

Bij de eerste oefening speel je de toonladders in tegengestelde richting. Beide handen hebben hier dezelfde vingerzetting. Bij de tweede oefening speel je de toonladders in gelijke richting (parallel). De vingerzetting is dan voor beide handen anders.

Neem voor iedere oefening ruim de tijd. Neem pauzes en verspreid het oefenen - zeker in het begin - over meerdere dagen. Probeer eerst de toonladder van C majeur met beide handen (vrijwel) foutloos te spelen. Ga dan pas door met de volgende. In het begin zul je de oefeningen wellicht pittig vinden, maar je zult merken dat het steeds makkelijker wordt. Vind je de oefeningen met beide handen té moeilijk, dan kun je ze gerust eerst overslaan en doorgaan met deel 3 uit deze serie (*Ritme leren lezen en spelen*). Probeer de oefeningen met beide handen wel af en toe te spelen, want het zijn beslist nuttige oefeningen om te doen. Forceer jezelf echter niet en bedenk dat veel musici hun hele leven oefenen op het spelen van toonladders.

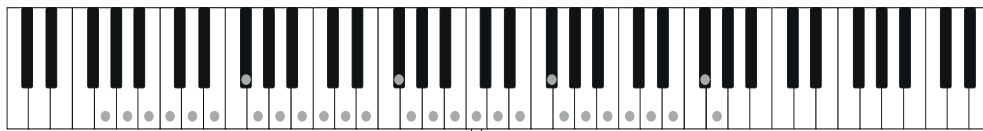
De toonladder van C majeur

Speel met beide handen tegelijk in tegengestelde richting.

Speel met beide handen tegelijk in parallelle richting.

De toonladder van G majeur

Speel met beide handen tegelijk in tegengestelde richting.

Speel met beide handen tegelijk in parallelle richting.

Pagina 75 - 114 zijn weggelaten uit dit inrijkeemplaar.